

ÕPPEMATERJAL 4

IQBAL MASIHI LUGU

Allikas: [MORAL HEROES](#)

1990. aastate keskel avaldas üks andekas poiss ülemaailmsel tasandil mõju laste orjuse probleemküsümuse teadvustamisele. Iqbal Masih elu katkes kõigest 13. eluaastal, kuid tema jõulised ja väljendusrikkad kõned ergutasid tuhandeid võlaorjuses töölisi ja lapsorje tema eeskuju järgima. Ta aitas suurendada teadlikkust ja propageeris haridust, et ka teised oma õiguste eest välja astuksid ja lõppeks ebaõiglus kogu maailma orjavabrikutes.

Iqbal Masih sündis 1983. aastal Pakistanis, Lahore'i lähedal asuva Muridke linna vaeses kogukonnas. Perekond oli rahalistes raskustes ja isa Saif Masih lahkus pere juurest, kui Iqbal oli alles väike. Kui Iqbal oli nelja-aastane, vajas tema ema Inayat raha, et maksta Iqbali vanema venna pulmade eest. Kuna perekond oli juba võlgades, võttis ema kohalikult ärimehelt Iqbali nimel laenu. Kui laenu aga kahe aasta jooksul tagasi maksta ei õnnestunud, oli ema sunnitud Iqbali töötamiseks nõ välja laenama, et võlg tagasi maksta.

Iqbalist sai üks paljudest lastest, kes töötasid võlaorjuses vaibavabrikus. Vaatamata sellele, et ta töötas 14 tundi päevas ja kuus päeva nädalas, et teeninud Iqbal kunagi piisavalt selleks, et maksta ära võlg, oma nn väljaõppe maksumus, töövahendid, toit, trahvid tehtud vigade eest ja kasvav intress. Kuigi Iqbal töötas nõ võla katteks, orjas ta tegelikult, nagu miljonid teised lapsedki, oma tööandja heaks ilma igasuguse lootuseta vabadust välja teenida. Võlaorjus, laste tööjõu kasutamine ja orjatöö on Pakistanis keelatud. Kuid sellegipoolest on need nähtused laialt levinud, kuna valitsus on korrumpeerunud ja politsei elab kohalike ärimeeste altkäemaksude toel.

„Lastel peaks olema käes pliitsid, mitte tööriistad” – Iqbal Masih

10-aastaselt otsustas Iqbal põgeneda. Ta oli kaua kannatanud kitsaid tingimusi, villatolmuga täidetud palavat õhku ja lugematuid piitsutamisi, peksu ja torkeid, iga kord kui ta tööd aeglustas. Olugi et nad kannatasid alatoitluse all ja olid vähese liikumise tagajärjel nõrgad, õnnestus Iqbalil ja paaril tema sõbral põgeneda. Ta jooksis kohaliku politseijaoskonda ja selgitas, kuidas tema tööandja lapsi peksis ja neid orjadena pidas. Kahjuks pakkus aga politseiametnikule rohkem huvi saada põgenenud

EUROOPA AJALOO MAJA

orjade eest „leiutasu” ning ta tagastas Iqballi tema omanikule Arshadile. Politseiametniku juhiste kohaselt aheldati Iqbal vaibakudumismasina külge ja Arshad sundis ta füüsilise väärkohtlemise ja näljutamise abil taas tööle.

12-aastaselt õnnestus Iqbalil pääseda müürseppade ametiühingute korraldatud iseseisvuspäeva tähistamisele. Seal kuulis Iqbal oma õigustest töötajana ning seda, et võlaorjus oli mõned aastad varem ära keelatud. Lisaks orjust keelustavale seadusele oli valitsus tühistanud kõik võlad ettevõtjate ees, et need saaksid neile võlgu olevad inimesed vabastada. Kuid ainult vähesed ettevõtted lasksid orjad vabaks. Kui inimestel paluti kogunemisel sõna võtta, avaldas Iqbal soovi. Pärast Iqballi loo kuulmist korraldas üks ametiühinguliidritest, Ehsan Ullah Khan, ettevõtmise Iqballi orjusest vabastamiseks. Arshadi tuli pikalt veenda tema vabriku ebaseaduslikkuses, kuid lõpuks vabastas ta Iqballi ja mõned teised lapsorjad.

12-aastasest Iqbalist sai Pakistanis väljapaistev orjusevastase liikumise liider. Ta käis endistele lapsorjadele mõeldud koolis Bonded Labour Liberation Front (BLLF) School, kus lõpetas nelja-aastase kursuse kiiresti, kõigest kahe aastaga. Iqballi teadmised tööõigusest ja inimõigustest kasvasid ja tulenevalt oma energilisest iseloomust hakkas ta orjuses töötajate eestkõnelejaks. Ta hiilis vabrikutesse ja uuris lastelt, millised on nende töökogemused ja kas nad töötavad orjadena. Kuigi see oli äärmiselt ohtlik tegevus, näis alatoitumuses ja kängu jäänud kasvuga Iqbal vaid ligikaudu kuueaastasena ja keegi ei osanud temas ohtu näha.

BLLF saatis Iqballi rääkima ettevõtetesse ja meelavaldustele kogu Pakistanis, igale poole, kus teadaolevalt orjatööd kasutati. Oma kaasakiskuva olemusega haris ta orjuses töötajaid ja innustas neid põgenema. Vaatamata tapmisähvardustele, mis ta kogukondades domineerivatelt ärimaffiatelt sai, jätkas Iqbal oma vankumatuid ja väljendusrikkaid sõnavõtte ettevõtetes kasutatavate tavade vastu. Hinnangute kohaselt põgenes oma peremeeste juurest üle 3000 lapse, pärast seda kui nad olid käinud kogunemistel, kuulnud kõnesid ja osalenud tol aastal BLLFi korraldatud kohtumistel.

Kasutades huvi oma erakordse loo vastu, hakkas Iqbal Masih külastama ka teisi riike, suurendades teadlikkust lapsorjadest ja toetades nende vabastamist. Igal pool, kus ta käis, innustas ta teisi (eriti lapsi) osalema laste orjuse kaotamise missioonis.

„Ma tahaksin teha sama, mida tegi Abraham Lincoln... Tahaksin teha seda Pakistanis.” – Iqbal Masih

Pärast 1994. aastal toimunud visiiti Ameerika Ühendriikidesse, kuhu teda oli palutud esinema, pöördus Iqbal tagasi Pakistani. Ta veetis oma elu viimased kuud koolipingis, lootuses saada juristiksi, kes võitleb orjuses töötajate eest.

Iqbal tapeti lasuga selga 16. aprillil 1995. aastal, kui ta pärast jumalateenistust koos sõpradega jalgrattaga koju sõitis.

Ametliku politseiraporti kohaselt tulistas teda juhuslikult kohalik põllumees Ashraf Hero. Politsei väitel tunnistas mees pärast tundidepikkust piinamist õnnetusjuhtumi üles. Kuna Iqbal oli kohaliku vaibatootmismaffia väljapaistev vaenlane, uuris Pakistani inimõiguste komisjon mõrvajuhtumit, kuid nõustus kiiresti politsei versiooniga. Vaatamata ametlikule raportile usub enamik inimesi, et Iqbal Masihi mõrva tellis vaibatootjate maffia, kellel oli mõjuvõim ka politsei üle, ning Ashraf Hero üksnes lavastati süüdlaseks.

EUROOPA AJALOO MAJA

Iqbal Masih on kangelane, sest ta astus kartmatult välja lapsorjade ja võlaorjuses töötajate eest Pakistanis ja kogu maailmas. Kuigi tema elu jäi lühikeseks, ergutas Iqbali kirglik ja mõjuvõimas sõnum tuhandeid inimesi vabadusele ja innustas paljusid maailmas tema jõupingutusi jätkama. Pakistanis on veel tänagi hinnanguliselt 75 000 orja. Pärast Iqbali loo kuulmist asutas Kanada noormees Craig Kielburger organisatsiooni [Free the Children](#), et aidata olukorda parandada.

Allikas: [MORAL HEROES](#), autor J. Kile | viimati ajakohastatud 8. mail 2012